

دخا شکر و هزار

لیکوال: داکتر معصوم حسرت اللہ احمد
پیشگیب: چنگاڻی ۱۶۰۴ سپردی

Ketabton.com

د څاڅکو هار

ليکي پوهه:

سرليک: د څاڅکو هار

ليکوال: ډاکټر مهندس حشمت الله و، اتمر ،،

ابډپټور:

د پڅښتنی ډيزان: ډاکټر مهندس حشمت الله و، اتمر ،،

خپرنډوی:

چاپشمپر: ۱۰۰

چاپ نېټه: میاشت - چنگاښ / کال ۱۴۰۴

واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له لیکوال او خپرنډوی سره خوندي دي، بي اخځ
ښوونې ترې د گټې اخیستنې اجازه نه شته.

د څاڅکو هار

لړلیک

چوپړی

سرلیک

- ۱.....پڅښتنی.
- ۲.....بسم الله الرحمن الرحيم
- ۳.....لیکي پوهه:
- ۴.....لړلیک
- ۵.....تران (پیل، شروع، برید)
- ۷.....د یادښتونو له پاره:
- ۸.....نانډوله (ناول، کپسه یا داستان)
- ۷۵.....د چاپ شویو کتابونو لېست
- ۷۸.....د کار لاندې کتابونو لېست
- ۷۹.....د امکان او وخت په صورت کې
- ۸۰.....د پڅښتنی څټ

د څاڅکو هار

تران (پیل، شروع، برید)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا
لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُضُوعًا لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى
اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ .

بي پایه ستاينه او بي حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چي د وجود ماني او کاینات يي د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل. هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او بنکلي نومونه دي، او کائناتو د پيدايښت يوه حتمي لامل دی. عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کي د اعتراف، تباهي او بي وسي يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

گرانو لوستونکو!

دا ځل مي و غوښتل يو بل حقيقي داستان يا ناول چي کيسه يي په هېواد کي د ننه تېره شوې ده، د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو سره شريکه کړم. زما د کتابونو مېنه وال يوازي معماران او انجینران نه دي، نه بايد اوسي، نوځکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کي توپير راوړم چي د هرې څانگي مېنه وال په کي ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړي چي ليکنې مي توپير و لري او هم به مي مينه وال ډېر شي.

د څاڅکو هار

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا پرته بل څوک و نه وینو او نه یې پېژنو. زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور نڅینه پاتې نه شي او د اسلام د دین له سپیڅلو بنده گانو څخه مو و بولي.

- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر درنښت هېله کېږي چې، خپلې غوښتنې او وړاندیزونه د دې کتاب د بیا کتنې له پاره، زما سره شریکه کړئ.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

په در نښت

ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

د څاڅکو هار

.....

د یادښتونو له پاره:

..... -۱

..... -۲

..... -۳

..... -۴

..... -۵

..... -۶

..... -۷

..... -۸

..... -۹

..... -۱۰

د څاڅکو هار

نانډوله (ناول، کېسه يا داستاڼ)

پخوا پيرکي د جنت گل په نامه يوه کس د کابل ولايت پغمان ولسوالۍ کي ژوند کوه.

هغه درې زامن او اووه لورگاني درلودې.

د زامنو نومونه يې ژېړ گل، سور گل او انار گل وو.

جنت گل په خپل کلي کي يوه هټۍ درلوده.

په هټۍ کي به يې مېوې، ترکاري، شيدې، مستې، کوچ او پنېر خرڅاوه.

هغه، نه په خپله زده کړې، کړې وې او نه پر زامنو يې زده کړې کړې وې.

ټولو به په هټۍ کي يو ځای سره کار کوه.

الکان به يې سهار وختي ماجت ته لېږل تر څو اته څه ديني زده کړې وکړي.

هغوی به لمونځونه کوو او د ملا امام نه به يې هم سېکونه ويل.

چا چې به ويل، چې ولې دې په الکانو سېک نه وايي؟

هغه به ويل:

دلته نردي بنوونځۍ نه شته.

د يوې خوا زه سپين بريری يم.

د څاڅکوهار

.....

غوایم چې هغوی زما سره په هټی او نورو کارونو کې مرسته وکړي.

د بلي خوا د هغوی د بنوونځي خرڅه برابرول هم آسانه کار نه دی. زه دلته ډېره لږ ځمکه لرم، هغه هم ما ته له پلار نه مې په میراث پاتې ده.

ما هر څه زیار و باسه تر څو پیسې ټولې او څه ځمکه پرې واخلم، خو تر اوسه نه يم توانېدلی.

ورځ په ورځ کمېتي (قيمتي) کېږي، د هر څه نرخونه لوړېږي.

پلارنۍ کور هم کوچنی دی.

که الکان ځوان او هغوی ته واده وکړم، چېرته به هغوی ته د اوسېدو ځای جوړ کړم.

هغه به سوچونه وهل او څه به یې په لاس نه راتلل.

وختونه تېر شو او د هغه دویم زوی (سور گل) اته کلن شو.

هغه ډېر زړور او نامنونی (شوڅ) و.

د څاڅکو هار

---

*

سور گل د سیل (ساز او سرود) شوکي هم وه، چېرته چې به د چا واده کېده او په هغه کې به سازنده راغلي وو، هغه به هم ځان الته رساوه.

هغه به د کلي د نورو الکانو سره یوځای ته.

هغه به دې ته نه کتل چې:

شپه ده؟

غرمه ده؟

ساره دي؟

گرمي ده؟

چا بللی دی؟

څه ستونزی به مخ ته راشي؟

څوک به خپه شي؟

بس!

منډی به یې وهي او الته به یې ځان رساوه.

یوه ورځ د هغوی کورته نږدې کلی کې واده وه.

هغه د وادنه یوه ورځ مخکې خبر شوی و.

د څاڅکو هار

.....

هغه د کلي نورو ماشومانو سره په دې هکله خبرې وکړې او هغوی ته يې وويل:

مونږ به هرو مرو په دې واده کې گډون وکړو.

ښه به دا وي تر څو پوښتنه وکړو چې په واده کې سازنده شته او که نه؟

الکانو و ويل:

راځئ!

د کلي مشرانو نه پوښتنه وکړو.

ټولو و منه او د کلي نه د باندې شوو.

د ماجت خوا ته روان شو، چېرته به چې سپين بربري کيناستل او د لمونځ د جمع وخت انتظار به يې کوو.

سورگل مخکې او نور الکان ور پسې شوو.

هغوي ماجت ته ورسېدل.

الکانو مشرانو ته سلام واچوه.

هغوی د الکانو سلام ته وعلیکم و ويل:

بيا يوه کس د الکانو نه پوښتنه وکړه او ويې ويل:

خيريت خو به وي چې په دې شين ملا آذان ماجت خوا ته راغلي ياست؟

سورگل لږ نږدې شو او ويې ويل:

د څاڅکو هار

مونږ اورېدلي چې سبا شپه په کلي کې واده دی.

کس و ويل:

هو!

د انار اکا د زوی واده دی.

سورگل و ويل:

په دې خو، مونږ هم پوهېږو.

کس و ويل:

خير!

ستاسو پوښتنه څه ده؟

سورگل و ويل:

مونږ غوښتل پوی شو چې په واده کې سازنده شته او که نه؟

کس و ويل:

په دې خو، زه هم نه پوهېږم.

بيا سورگل و ويل:

خير!

څوک په دې پوهېږي؟

کس و ويل:

د خاڅو هار

په داسو خبرو د کلي نايي (ناين، سلمان) بڼه پوهېږي.

سور گل و ويل:

د کلي نايي چيرته دی؟

کس و ويل:

زه خو نه پوهېږم.

په دې وخت کې يوه بل سپين ږيري غږ کړ.

ما هغه سهار وليد چې بر کلي ته د وېښتانو جوړولو د پاره روان وو.

سور گل د هغه نه مننه وکړه.

بيا يې نورو الکانو ته و ويل:

راځئ!

اوس څه نږدې شو.

بيا سورگل مخکې او د کلي نور ماشومان و رپسي شو.

هغوی بر کلي ته لاړل.

الته يې د نايي پوښتنه وکړه.

يوه کس ورته و ويل:

هغه د انار ما ما باغ د ديوال څټ (شا) ته ناست او کلي د الکانو وېښتان جوړوي.

د څاڅکو هار

هغوی د نایي خوا ته لارل.

لمری یې ټولو ته سلام و اچاوه.

نایي چې له نورو نه مشر و، د الکانو سلام ته یې وعلیکم و ویل.

بیا نایي و ویل:

دلته په وار (نوبت) سره کېږئ.

زه به ستاسو سرونه هم جوړ کړم.

سورگل و ویل:

مونږ د وېښتانو د جوړولو له پاره نه یو راغلي.

نایي وپوښتل:

خیر!

د څه له پاره راغلي یاست.

سورگل و ویل:

مونږ د یوې پوښتنې په هکله راغلي یو.

نایي و پوښتل:

د کومې پوښتنې له پاره؟

سورگل و ویل:

واده د ساز په هکله.

د څاڅکو هار

نایي و ویل:

مطلب مو د ساز څه دی؟

هغه و ویل:

مونږ غوښتل پوی شو، چې په واده کې ساز شته او که نه؟

نایي و ویل:

تاسو هم بلا کوئ.

اوس زه تاسو په مطلب پوی شوم.

بیا یې زیا ته کړه.

هو!

شته.

سازنده به د کابل نه راشي.

بیا سورگل و پوښتل:

ساز د ورځي ده او که د شپي له خوا؟

نایي و ویل:

ساز د شپي له خوا ده.

الکان خوشحاله او د نایي نه یې مننه وکړه.

بیا یې ترې خدا پاماني واخسته او بېرته خپل کلي خوا په منډو روان شوو.

د څاڅکو هار

ورځ تېره او ماښام شو.

سورگل د نورو ماشومانو سره د ساز په انتظار و.

ماښام شو.

هغه کورته لاړ.

یوه گړۍ وروسته له کوره د باندې او د څو نورو همزولو سره د انار ماما کور خواته روان شو.

هوا روښانه او سپوږمې وه.

لاره هم ښه روښانه وه.

دوی له ځانو سره دانگونه هم اخیسي وو.

هغوی پوهېدل چې په لاره کې سپي دي.

دوی سوچ کوه که چېرې سپي پرې حمله وکړي، هغوي به له ځانه وشړي.

الکان په لاره کې روان وو.

ناڅاپي د یوه کوره سپی را ووت او دالکانو خوا ته یې منډې کړې.

الکانو هم د خپلو دانگونو سره له ځانه دفاع وکړه.

په دې وخت کې د کور څښتن راووت او خپل سپی یې کور د ننه کړ.

بیا هغه د الکانو نه ښښه وغوښته.

د څاڅکو هار

الکانو څه و نه ویل او خپلي موخي پسي روان شوو.
هغوی د انار ما ما کور ته ورسېدل او انگر ته د ننه شوو.
په کور کې ډېر مېلمانه او د سيمي خلکو گډون کړی وو.
څوک د ډوډی او څوک د ساز په انتظار وو.
لږ وخت تېر شو او انار ما ما وویل:
خپل لاسونه پرېمنځی، اوس به ډوډی تیاره شي.
هرې خوا لوی، لوی توکر (دسترخوانونه) اوار (هوار) شو.
خلک، ډوډی ته کېناستل.
سورگل هم د نورو الکانو سره د یوه دسترخوان ژی ته کېناست او
په خوړو یې پیل کړ.
ډوډی خلاصه او دسترخوانونه ټول شول.
بیا د ځانگړو (خاصو) میلمنو د پاره چای هم راوړ شو.
سورگل د نورو ماشومانو سره د ساز په انتظار و.
څو دیکي وروسته غږ شو.
اله (هله)!

د کابل نه سازنده راوړسېدل.
سور گل د نورو ماشومانو سره د سازنده گانو مخې ته منډې کړی.
د انار ما ما د کور مخ ته گڼه گڼه شوه.

د څاڅکو هار

څه الکان و غورځېدل او دوه کسه نور هم د پینو لاندې او څه ژوبل شوو.

سورگل د خلکو په تېل ماټېل کې و غورځېد، مگر خور (ژوبل) نه شو.

الکان د خپلو ځانونو په غم کې نه ول، ټولو کوښښ کوه چې وگوري کوم سازنده گان دي.

بیا سازنده گان د انار ماما انگر ته ننوتل.

الته د سورگل په بنان یو کس بل هم د ساز او آواز ډېر شوکي (شوقی) و.

هغه وردمخه او د انار ماما په مشورې سره سم د سازنده گانو له پاره ځای جوړ کړی وو.

هغه سازنده گانو ته بلنه ورکړه تر څو خپل د مخه ټاکلي ځای ته لاړ شي.

هغوی ټاکلي ځای ته لاړل او پر توشکو کېناستل.

بیا هغوی ته د شپې ډوډی راورل شوه، او هغوی د ډوډی خوړو نه وروسته چای هم وڅښل.

بیا کس ورغی او هغوی ته یې وویل:

اوس کولای شئ چې ساز پیل کړئ.

هغوی د ساز سامانونه له کڅوړو نه و باسل او پر غږولو یې پیل کړ.

د څاڅکو هار

د خلکو گڼه گونه وه.

د سازنده گانو شاو او خوا مینوال ټول شول او د ماشومانو له پاره
بنه نه بنکارېدل.

په دې وخت کې سورگل خپلو همزولو ته غږ کړ:

راځئ!

بام ته وخپرو!

الکان بام ته وختل.

د هغه ځای نه سازنده په بنه توکه نه بنکارېدل.

د هغه بام مخې ته غټې ونې وې.

سورگل چې په سترگو هم لږ کمزوری و، نورو الکانو ته یې وویل:
ما ته خو سازنده بنه نه بنکاري.

بنه به وي چې کوم بل بام وموماو البته لار شو تر څو سازنده بنه
وگورو.

هغه په سوچ کې شو.

شپه رڼا او سپوږمۍ وه.

د بل جگ (اوچت) بام سپوری پر ځمکې غورزېدلې و.

سورگل سوچ وکړ چې بل بام دی.

هغه د بام نه د بل بام سپوری ته توپ کړ، کوم چې لکه بام بنکارېده.

د خاڅو هار

په دې وخت کې، هغه پر ځمکه وغورځېد.

خلکو د هرې خوا نه منډې کړې.

خلک ډېر وارخطا شوو.

ساز هم په تپه ودرېد.

انار ماما هم منډې کړې.

گوري سورگل پروت دی.

هغه يې راپورته کړ.

سورگل روغ او جوړ و.

بيا يې د هغه نه وپوښتل:

کوم ځای خو به دې درد نه کوي؟

هغه و ويل:

نه!

خلکو هغه له ځايه پاڅوه او کوښښ يې وکړ تر څو کوم کلنيک او يا

هم کابل ښار ته، کوم روغتون ته ورسوي.

هغه و ويل:

زه جوړ او روغ يم.

بيا خلکو و ويل:

ولي دې له بام نه توپ کړ؟

د خاڅو هار

هغه و ويل:

ما ته سازنده بڼه نه بڼكار بدل.

ما سوچ کوه چې بل نږدې بام دی او توپ مي کړ.

په حقيقت کې هغه بام نه، بلکه د بام سيوری و.

خلکو بيا د هغه نه و پوښتل:

که چيرې کوم ځای دي په درد شو، مونږ ته خبر راکړه.

هغه و ويل:

سمه ده.

خلک بېرته سازنده گانو خوا ته لاړل.

ساز بېرته پيل شو.

سورگل چې چندان نه ژوبل شوی، بېرته بام ته وخوت او د ساز په ننداره شو.

شپه ناوخته شوه.

انار ماما غږ کړ.

د ساز د پيلي بدل و وايي.

اوس به سهار او ملایان به د سهار آذان وکړي.

سازنده گانو و منه.

مگر ډېری شوکیانو(شوقیانو) به ويل:

د څاڅکو هار

ادامه ورکړئ.

شپه لويه او کسان لږ شوي دي.

اوس ساز او آواز بڼه خوند کوي.

انار ماما و ويل:

نه!

ساز بس دی او سازنده گانو د شپې وروستی بدله داسی و ويله:

ای دوستان شب به خیر

ای عزیزان شب به خیر

سازنده گانو د دې بدلي نه ورسته ساز بند او د خپلو د ساز سامانو په ټولولو يې پيل کړ.

بيا يې د ساز سامانونه په کڅوړوکي واچول.

سورگل هم خپلو نورو همزولو ته غږ کړ، هغوی راتول، د انار ماما د کوره و وتل او خپلو کورنو ته لاړل.

د څاڅکو هار

.....

**

زېرگل، د سور گل مشر ورورڅه نور هم لوی شو، هغه به ډېری وخت هټی ته، ته او د خپل پلار سره به یې مرسته کوه.

یوه ورځ پلار یې زېر گل ته و ویل:

هغه د بر کلي، گلو پېژني؟

زېر گل وویل:

هو پلاره!

څه شوي دي؟

پلار یې و ویل:

هغه زمونږ نه په پور سودا اخستي ده.

هغه هوډ کړی و، تر څو دوی میاشتي وروسته به پیسې راوړي.

خو!

اوس شپږ میاشتي تېرې شوي دي، تر اوسه یې پیسې نه دي راوړي.

تر ټولو نه مهمه خبره دا ده چې:

اوس هغه دلته نه راځي او د بل ځای نه سودا اخلي.

زېر گل و ویل:

څه وکړم؟

د خاڅو هار

پلار يې و ويل:

د هغه كورته لار شه!

لمړی زما سلام پرې و وايه، بيا ورته و وايه:

زه پلار مې را بېرلی يم چې زمونږ پور (قرض) را كړي.

مونږ غواړو خپل پورونه راټول او نوره سودا پرې واخلو.

زېر گل و منه او د هټی نه د باندې شو.

هغه د گلو كور ته لار.

دروازه يې وټكوه.

د گلو زوی د باندی شو.

زېر گل و ويل:

پلار دې زمونږ نه پورورې (قرضداره) دی.

پلارته دې و وايه؛ زمونږ پور راوړی، ځكه مونږ ورته اړتيا لرو.

زوی يې د ننه شو او خپل پلار ته يې و ويل:

زېر گل راغلی او وايي چې، زمونږ پور راوړه.

پلار يې په غصه شو او دروازې ته لار.

گوري چې په رښتيا هم زېرگل راغلی او د دروازې څټ (شا) ته ولاړ دی.

گلو، زېر گل ته په غصه شو او ويي ويل:

د خاڅو هار

دومره بد سترگی یې.

څو ورځې کېږي چې د ستاسو هټی نه مې پور اخستی دی، بیا وخته
و رپسې راغلي؟

خه، ورک شه!

زه په خپله راحم او د ستا پلار سره خبرې کوم.

زېر گل خه و نه ویل.

هغه بېرته هټی ته روان شو.

او د گلو کیسه یې خپل پلار ته و کړه.

پلار یې خه و نه ویل.

غرمه شوه او زېر گل کورته لاړ تر څو د غرمې ډوډی راوړي.

څو ډکيکې وروسته گلو راغی او پر بسکنځلو یې پیل کړ.

گلو د زېر گل پلار ته و ویل:

ته څومره وړی سپری یې.

دوې ورځې مخکې مې په پور سودا وړې او اوس را نه پیسې
غواړي.

د زېر گل پلار و ویل:

دا خو سوداگریز کار دی.

زه غواړم خپلې پیسې ټولې او پر هغه نور شیان واخلم.

د څاڅکو هار

گلو نور هم په غصه شو او پر جنت گل يې وارونه پيل کړل.
جنت گل هم له ځايه پاڅېد او دواړه غېر په غېر شوو.
په دې وخت کې گلو ځمکې ته لاس، يوه تيره يې واخيسته او د جنت
گل پر سر يې کلک گذار وکړ.
د جنت گل سر مات او وينې يې پر جامو توې شوې.
د هغه کالی په وينو رنگ شو.
په دې وخت کې څه کسانو منډې کړې او هغوی يې سره خلاص
کړل.
گلو ډېر وار خطا شو او له سيمې وتښتېد.
خلکو د جنت گل سره مرسته وکړه او د هغه سره يې پاک او بيا
وروسته نږدې کلينیک ته يووړ.
د هغه سر يې الله پانسماں او په سپين ټوکر يې و تاره.
بيا هغه بېرته هټی ته ستون شو.
څو دکيکې وروسته زېر گل راغی او خپل د پلار سر يې وليد چې
په سپين ټوکر تړلی دی.
هغه و پوښتل:
پر سر دې څه شوي دي؟
هغه و ويل:
هسي!

د څاڅکو هار

کومه ستونزه نه شته.

په دې وخت کې زېر گل یوه څه وینه د منو پېټې خوا ته ولیده او د پلار نه یې پوښتنه وکړه:

د پېټې خوا ته وینه د څه شي ده؟

جنت گل مجبور شو چې رښتیا و وایي.

هغه و ویل:

گلو هتې ته راغلی و او زما سره یې شخړه وکړه.

هغه تیره واخسته او زما سر یې مات کړ.

دا وینه هم زما د سر وینه ده.

زېر گل په غصه شو او ویې غوښتل چې خپل ملګري او وروڼه ټول او د گلو پسي لار شي.

پلار یې هغه ته عذر وکړ او ویې ویل:

ته اوس هغه پرېږده.

هغه به په خپله د عذر له پاره راشي.

دا ستونزه به په جرګې حل کړو.

زېر گل و ویل:

زه حتماً ستا انتقام اخلم.

د څاڅکو هار

هغه له یوې خوا زمونږ پورورۍ او له بلې خوا پر تا یې گذارونه کړي، حتا تر دې چې ستا سر یې هم مات کړی دی.

زه به د هغه سره و گورم.

زېر گل به د خپل نورو ورنو سره د هغه پلټنه کوه، تر څو هغه ونیسي، هتی ته یې راوړي او د خپل پلار قصور (انتقام) ترې واخلي.

ورځې به شپې او شپې به، په ورځو او بڼتې.

مياشت تېره شوه.

یوه ورځ گلو په کوڅه کې روان و، د زېر گل پرې پام شو.

هغه خپل نورو ورونو ته غږ کړ، چاکو یې راواخيست او د گلو پسې یې منډې کړې.

هغه یې په کوڅه کې ونیو او مخ پر هتی یې کش کړ.

هغه یې هتی ته د ننه او الته یې ودراره، چېرې چې یې د هغه د پلار سر مات کړی او د هغه د سر وینه، تویه شوی وه.

بیا چاکو یې واخيست او هغه یې درې چاکو پر اوږه و واوه او د هغه وینه یې الته تویه کړه.

الته شور ماشور (غلمغال، غالمغال) جوړ شو، خلک ورسېدل او گلو یې د جنت گل د زامنو نه وژ غوره.

د هغه د اوږې نه ویني بهېدې.

هغه ولسوالۍ خوا ته روان شو.

د څاڅکو هار

ولسوالۍ ته د ننه او د جنت گل پر زوی، زېر گل يې عرض و کړې.
د ولسوالۍ قاضي هغه يې کلینک ته ولېږه او څو پولیس يې د جنت
گل هتۍ ته ولېږل تر څو زېر گل و نیسي او ولسوالۍ ته يې راولي.
پولیس هتۍ ته لارل او البته يې زېر گل ته و ويل:

ته باید ولسوالۍ ته لار شئ.

هغه و ويل:

ما خو کومه گناه نه ده کړې نو ولي ولسوالۍ ته لار شم.

يوه پولیس و ويل:

تا گلو په چاکو وهلی دی او هم وايي چې ما کومه گناه نه ده کړې.
زېر گل و ويل:

گلو زمونږ پوروری دی.

څه موده مخکې، پلار مې زه د هغه کورته ولېږلم تر څو خپل پور
(قرض) ترې وغواړو.

هغه دروازی ته راغی او ما ته يې سپکې، سپورې او بښکنځل وکړل.
بيا وروسته راغلی زما د پلار سر يې هم، مات کړی و.

ما هم خپل د پلار قصور (قصد) ترې واخيست.

پولیس و ويل:

راځه، ولسوالۍ ته.

د څاڅکو هار

الته به خپلي خبرې قاضي ته وکړي.
هغه و منه او د پوليسو سره ولسوالۍ ته لاړ.
الته قاضي خپلي څېړني پيل کړي.
بيا يې د دواړو خواوو نه پوښتنې وکړي.
قاضي پر هغوي شاهدان هم وغوښتل او د هغوی له پاره يې نوي
دوسيه جوړه کړه.
بيا خبره جرگې ته وغورځېده.
جرگې د زېر گل لنگه (ننگه) وکړه او د هغه خبره يې تصويب
(تاييد) کړه.
قاضي خپلي څېړني پای ته ورسوي.
قاضي گلو يې پر (ملامت) و باله.
بيا غونډه جوړه شوه او په هغې کې د جرگې مشرانو هم برخه
اخيستي وه.
په غونډه کې قاضي گلو ته د بند سزا واوروله، زېر گل يې بې گنا
وباله او د بند نه يې خوشي کړ.
زېر گل خپل کور ته لاړ.
بيا پر سبا، د کلي مشرانو جرگه جوړه کړه.
جرگې د هغوی تر منځ د روغې جوړې خبر ورکړ او دواړو خواوو
ته يې و ويل:

د خاڅکوهار

تاسو کولای شئ، خپل ژوند او کار اوبار ته دوام ورکړئ.

دواړه کورنۍ به یوه بل ته ستونزې نه جوړوئ.

هغوی و منه.

جرگې د دواړو خواو نه لاسلیک او ضمانتونه واخیستل.

د هغوی تر منځ د تل له پاره روغه جوړه (سوله) شوه.

د څاڅکو هار

***

سور گل نور هم لوی شو او کابل ښار د دارلامان په سیمې کې یې کار وموند او الله وگمارل شو.

هغه به سهار وختي له خوبه پاڅېده او د سهار د لمانځه نه وروسته به پوخ سرک ته، ته او الله به یې د څو دکیکو له پاره د املې (حملې) موټر انتظار کوه.

هغه کاریگر او خپل د کار پر مالک گران شو.

هغه به وختي کار ته، ته او ماښام به د ټولو نه وروسته کار د سیمې نه ستنېده، خپل د املې (حملې) موټر ته خوت او کور ته به ته. څه موده داسې تېره شوه.

هغه د کار سره عادت شو او هېڅ غیر حاضری به یې نه کوه.

څه موده تېره او په ولسوالۍ کې امنیتي ستونزې پیدا شوي.

هغه خپل کار ته دوام ورکړ.

چا به چې ورته ویل:

ته نه بېرېگې چې ښار ته ځي او الله د کمونیستي حکومت تر سیوري لاندې سیمې کې کار کوي؟

هغه به ویل:

نه!

ولي و بېرېرم.

د څاڅکو هار

زه خو د کمونیسټي حکومت سره کار نه کوم.
زه یوه مزدوکار سړی یم.
په شخصي ودانیو کې کار کوم.
زه حلاله روزي گټم، هم د ځان او کورنۍ له پاره حلال خواړه
برابروم.
په دې کې به ما ته مجاهدین څه و وایي.
خلکو به ویل:
دهغوی پوی کول او هغوی ته یې ثبوتول ډېر وخت ته اړ تیا درلوده.
هغه به څه نه ویل او خپلې دندې ته یې دوام ورکوه.
څو ورځې هم تېرې شوې.
هوا لږ سره شوه.
شپې لویې او ورځې لنډې شوې.
د مني شپې وې.
هغه به وختي بیده کېده او سهار وختي له خوبه پاڅېده.
هغه د خپل کار د مزدورۍ په پیسو یوه گړۍ (ساعت) هم واخیست.
همدا راز هغه د مزدورۍ په پیسو د کور اړتیا وړ شیان اخیستل او
پاتې پیسو به یې خپل پلار او یا هم خپلې مور ته، ورکوي.
وختونه تېرېدل او ژمې راورسېد.

د څاڅکو هار

شپې، نورې هم لويې شوي.

هغه به وختي بیده کېده.

يوه ورځ هغه د کار په سيمې کې ډير کار کړی او خورا ستومانه شوی و.

کوم وخت چې کور ته ورسېد د شپې د ډوډۍ خوړو نه يې وروسته د ماسخوتن لمونځ ژر و کړ، بيا بیده شو.

په نيمه شپه کې، له خوبه پاڅېد او ژر يې گړی ته وکتل.

گړی دوي بجې وي.

هغه سوچ وکړ چې سهار او شپير بجې دي.

بيا يې له ځان سره و ويل:

زه خو وختي بیده شوی وم.

دا ولي ناوخته پاڅېدم.

سهار لمونځ هم زما نه تېر شو.

بيا ژر حمام ته لاړ، خپل مخ او لاسونه يې پرېمنځل.

د باندي رڼا او د سپوږمۍ څوارلمسه وه.

هغه ژر بېرته کوتي ته ستون او خپل بنيان (جاکت) او کورتي (کرتي

) يې واغوسته، پتو يې له ځانه تاو، بوتان يې په پښو، په منډه د انگړ

(حويلی) نه و وت او خپل تم ځي خوا ته ژر، ژر لاړ.

د څاڅکو هار

په لاره کې پولیسو هغه ودراره او د هغه نه یې د شپې نوم پوښتنه وکړه.

سور گل و ویل:

څه خبره ده؟

سترګې لري؟

پولیس و ویل:

هو!

دا څه دي.

هغه و ویل:

په سهار کې څنگه د شپې نوم پوښتنه کوي؟

پولیس و ویل:

ګری (ساعت) لري؟

هغه و ویل:

هو لرم.

څو بجې دي؟

سورگل و ویل:

لیدو ته یې حاجت نه شته.

د څاڅکو هار

شپږ بجي دي.

ما په کور کې په ځير سره وليد.

پوليس و ويل:

تا په زير سره گړۍ ته کتلي دي؟

هغه و ويل:

هو!

دوي ځل مي و کتل.

پوليس و ويل:

ساعت پاو باندي دوي بجي او شپه ده.

پوليس هغه ته خپله گړۍ و بنوده.

سور گل و ويل:

ستا گړۍ سم کار نه کوي.

هغه بل پوليس ته هم غږ کړ.

بل پوليس راغی او لمري پوليس ته يې و ويل:

خيريت خو به وي؟

لمري پوليس و ويل:

څو بجي دي؟

د څاڅکو هار

هغه و ویل:

شل تېري دوي بجي دي.

بيا يي د لمري پوليس نه پوښتنه وکړه:

دا څوک او په دې وخت کې څه کوي.

لمري پوليس و ويل:

ما هم د دې له پاره دلته ايسار کړی دی.

دا وايي چې سهار شوی او ما ته اجازه راکړه چې کار ته لاړ شم.

دوېم پوليس و ويل:

دا بايد گزمي ته تسليم کړو.

کېدای شي کوم فساد يي کړی وي او اوس ځان په تڼۍ وهي.

څه وخت تېر او گز مه راغله.

پوليس سورگل گزمي ته معرفي کړ.

هغوی هم د سور گل نه پوښتنې وکړې.

داسې معلومېدل چې هغه تېروتلې وي.

بيا يي هغه ته و ويل:

اوس خو پوی شوې سهار نه، بلکه شپه ده.

سور گل و ويل:

د څاڅکو هار

هو!

زه تېر وتلی يم.

ما سوچ کوه چي سهار دی.

بيا د گزمې پوليس و ويل:

ته چيرته کار کوي؟

هغه و ويل:

د دارلمان په سيمې کې کار کوم.

بيا يې و پوښتل:

الته څنگه ځي؟

هغه و ويل:

زه د املې (حملې) موټر لرم.

بيا پوليس و پوښتل:

نور څوک هم د دغه ځايه، البته ځي؟

هغه و ويل:

هو!

اته کسان د دغه ځای نه یو ځای ځو.

بيا پوليس و ويل:

د څاڅکو هار

سمه ده!

صبر به وکړو تر څو سهار او د سنا د املې (حملې) وخت ورسېږي.
هوا روښانه شوه.

پولیس د سور گل نه پوښتنه وکړه او ویې ویل:

کوم ځای ته ستاسو د املې (حملې) موټر راځي؟

سورگل و ویل:

د پاڅه سړک پر غاړه د ماجت څنگ ته.

بیا پولیس و ویل:

راځه چې ستاسو د املې موټر تم ځای ته لار شو.

سور گل و ویل:

سمه ده!

راځه چې ځو.

هغوی د املې موټر تم ځای ته لارل او الته ودرېدل.

څو دکیکې وروسته الته ورسېدل.

ورو، ورو نور کارکونکي هم راټول شو.

هر یوه به د سورگل نه پوښتنه کوه چې څه خبره ده؟

پولیسو ولي نیولي یې؟

د څاڅکو هار

هغه به ویل:

زه تېروتنلی وم.

ما گړی ته وکتل دوی بجې وې او سوچ مې وکړ سهار شپږ بجې
او نا وخته ده.

ژر مې مخ او لاس پرېمځه، بنیان او کرتې مې واغوسته او پتو مې
له ځانه تاو او د کوره په ځغاستو و وتم.

پوستې سره پولیسو ودرولم او له ما نه یې د شپې نوم پوښتنه وکړه.

ما ورت ته و ویل:

دا څه حال دی؟

د ورځې له خوا هم تاسو د شپې نوم پوښتنه کوئ.

هغوي و ویل:

سهار نه ده، بلکه شپه ده.

بس!

اوس دلته ورسېدم.

پولیس زما سره دلته راغلل.

بیا یوه کس چې د سور گل خپلوان و، ویې ویل:

امر صیب!

زه سور گل ښه پېژنم.

د څاڅکو هار

هغه ډیر بڼه کاریگر او سم کاری (صادق) سړی دی.

څه چې وایې هغه رښتیا ده.

بیا پولیسو و ویل:

ته یې ضمانت کوي؟

هغه و ویل:

هو!

بیا پولیس له موټره سپین کاغذ راوخیست او کس ته یې و ویل:

دا ده!

دلته ولیکه چې د سور گل ضمانت کوم.

هغه کاغذ واخیست، لیک یې ولیکه او په پای کې یې لاسلیک هم وکړ.

بیا پولیس و ویل:

د نن ورځې پېڅلیک (نېټه، تاریخ) هم ولیکه.

هغه پېڅلیک هم ولیکه.

بیا یې د درې نورو کسانو نه د شاهد په توګه لاسلیک او ګوتې واخستې.

کاغذ یې د موټر په مخکینۍ برخه کې کېښود او سور گل ته یې و ویل:

د څاڅکو هار

کوبنښ وکړه نور دې گړۍ ته په ځیر سره وگوري، تر څو کومه ستونزه رامنځ ته نه شي.

هغه ومنه.

بیا یې د پولیسو نه مننه، خدای پاماني واخیسته، املې (حملې) موټر ته وخوت او خپل کار سیمې ته لاړ.

هغه به ډېر احتیاط کوه چې بیا هغسې پېښه منځ ته رانه شي.

وختونه تېرېدل او هغه هم لوېده.

د څاڅکو هار

****

څه وخت تېر شو.

سیاسي ستونزې په سیمې کې ډېرې شوې.

د هغه مشر ور هم د مجاهدينو سره اړیکې پيدا کړې.

کله نا کله به يې د هغه وخت دولت (حکومت) پر ضد هم خبرې کوي.

څه موده تېره شوه.

چا د سور گل د ورور يانې (يعنې) زېرگل راپور د وخت دولت ته ورکړ چه هغه د مجاهدينو سره لار، لري.

يوه ورځ زېرگل ته چا خبر ورکړ چې:

دولت د استخباراتو کسان د تا پسي گرځي او غواړي تا بندي کړي.

په دې وخت کې هغه کور ته لاړ او سورگل يې هم د ځانه سره يوځای او ايران هېواد ته و تښتېدل.

د څاڅکو هار

*****

سورگل خپل نوی ژوند په بهر کې پیل کړ.
هغوی دواړو به د ورځې کار کوه او د شپې به خپل هستونګن ځای
ته، تلل.
د کور د سودا اخیستل هم د سورگل په غاړه و.
هغه پیر زړه ور او په فارسي ژبې هم پوهېده.
هغه به سهار وختي د ډوډۍ اخستلو د پاره نانوايي (خبازي) ته، ته.
هغه به تودې ډوډۍ اخیستې او کور ته به یې راوړې.
هغه په ژبه هم ډېر ګړندی و.
سورگل به ژر د نورو سره بلد او انډیوال کېده.
څه موده تېره شوه.
هغه د ډېرو خلکو سره بلد او انډیوال شو.
یوه ورځ وختي کور ته لاړ.
او ورور یې ورته و ویل:
نن میلمانه لرو، نانوايي ته لاړ شه او ډوډۍ راوړه.
هغه نانوايي ته لاړ.
ډوډۍ لږه وه، هغه هم لږې ډوډۍ واخیستې او له ځانه سره یې و
ویل:

د څاڅکو هار

د شپې خو به چاره وشي.
سبا، بيا خداى مهربانه دى.
وختي به پاڅېرم، نانوايي ته به لار او توده ډوډى به واخلم.
ټول به ويده يې، خو زه به راغلى اوسم.
هغه مخ په کور روان شو.
کور ته ورسېد، بيا انگړ ته د ننه شو.
وروسته د مېلمه کوتي ته د ننه او ډوډى يې پر دسترخوان کېښوده.
ورور يې و پوښتل:
نن ميلمانه هم لرو.
ډوډى ډېره لږه راوړې ده.
يوآځې د شپې به بس شي، سبا به څه وخورو؟
سور گل و ويل:
په نانوايي کې نن ډوډى لږه وه او ما هم لږه راوړه، چې د ټولو خلکو
چاره پرې وشي.
سبا وختي پاڅېرم او نانوايي ته لار شم.
بيا به ډېره او د نانوايي توده ډوډى راوړم.
ورور يې و ويل:
سمه ده.

د څاڅکو هار

کومه ستونزه نه شته.
سورگل شپې د مېلمنو سره په کیسو بوخت و.
هغه ناوخته بیده شو.
هغه په سوچ کې بیده شوی او په نیمه شپه د خوبه پاڅېد.
هوا روښانه وه.
هغه خپله کړتۍ واغوسته.
په جبو یې لاس تېر او پوی شو چې په جب کې یې پیسې شته.
بیا د کوره ووت.
مخ پر نانوايي روان شو.
په لاره کې یوه موټر یې خوا ته ودرېد او ویې ویل:

چېرته ځي؟

هغه و ویل:

نانوايي ته ځم او ډوډۍ اخلم.

بیا سور گل و ویل:

ته څوک یې چې زمانه پوښتنه کوي؟

هغه و ویل:

مونږ د کز مې پولیس یوو.

د څاڅکو هار

بيا يې زياته کړه.

اوس نانوایي تړلی دی.

ولې درواغ (دروغ) وايي؟

سور گل و ويل:

زه رښتيا وایم.

ما ماښام هم ډوډی واخيسته او د ډوډی شمېرې لږې وې.

مونږ میلمانه لرو.

غوښتل مې چې هغوی ته توده ډوډی وپسم.

پولیسو د هغه خبره دروغ و گڼه او هغه ته یې و ويل:

اوس موټر ته پورته بیا وروسته په حوزې کې خبرې کوو.

سور گل بله لار نه درلوده او د پولیسو د گزمې موټر ته و خوت.

ورځ شوه.

سور گل و ويل:

اوس خو ورځ شوه، غواړم نانوایي ته لار او ډوډی واخلم.

مېلمانه به زما په انتظار وي.

هغوی و ويل:

تر نهه بجو دلته پاتې شه، که چېرې د کوم کور او هټې غلا راپور

مونږ ته و نه رسېد، تا به خوشي کړو.

د څاڅکو هار

هغه و منه او د گزمي د پوليسو په مرکز کي پاتي شو.

گری، پاو باندي نهه بجي شوي.

بيا هغه سور گل ته و ويل:

کولای شئ اوس لار شئ.

هغوی زیاته کړه:

دلته دي پته وليکه، که چېرې کومه ستونزه منځ ته رايي مونږ به تا سره خبرې وکړو.

سور گل و ويل:

سمه ده، مگر زه بي زده کړي يم.

تاسو يي وليکئ، بيا زه گوته ږدم.

هغوی د سور گل له خوا پته وليکه او د هغه گوته يي واخيسته.

بيا يي هغه ته و ويل:

اوس کولای شئ، نانوايي ته لار شئ.

بيا هغه د پوليسو مرکز نه و وت.

لمرې نانوايي ته لار.

ډوډی يي واخيسته او کور ته روان شو.

لږ ځنډ وروسته کور ته ورسېد.

الته ټول د هغه په انتظار وو.

د څاڅکو هار

هغوی سوچ کوه چې پر سور گل څه پېښه شوې ده.

هغوی نه پوهېدل چې سورگل تېروتلې او د شپې له کوره نانوایي ته،
تللی او د گزومي پولیسو هغه نیولی دی.

بیا سورگل هغوی ته خپله ټوله تېره شوې کیسه وکړه.

ورور یې ور ته و ویل:

تا همداسې تېروتنه په کابل کې هم کړې وه.

دلته زمونږ هېواد نه دی.

ته باید ډیر احتیاط وکړئ تر څو داسې بله پېښه و نه شي.

هغه و منه.

د څاڅکو هار

*****

څه وختونه تېر شو.

د پغمان په ولسوالۍ کې حالات نور هم کړکېچن شو.

ډېری خلک ولسوالۍ نه د ښار مرکز او ځینې نور هم د گاونډيو هېوادونو خوا ته مخه وکړه.

د سور گل نوره کورنۍ هم ايران ته کډه شوه.

سور گل او ورور يې مجبوره وو تر څو ډېر کار وکړي.

سور گل ځان ته په يوه فارم کې دنده و مونده.

هغه به وختي دندې ته، ته.

او ماښام ناوخته به بېرته کورته، راته.

هغه به په فارم کې ډېره خواري کوه، او د فارم په مالک هم گران شو.

هره دنده به چې د کار مالک هغه ته سپارله، هغه به په صداقت سره تر سره کوه.

څه وخت تېر شو.

هغه د ټکټر (تراکتور) چلول هم ياد کړل.

د فارم مالک هغه ته ټکټر ورکړ تر څو دهغه په ذريعه په فارم کې کار وکړي.

د څاڅکو هار

هغه به د ټکټر نه ډېره بڼه گټه اخسته.
يوه ورځ په فارم کې په کار بوخت و.
ويي ليدل چې د ټکټر تيل لږ شوي دي.
هغه ټکټر د تېلو اخستلو ځای ته بوته او البته نږدې يې ودراره.
ټکټر د ټانکې سر يې خلاص بيا يې پايپ واخيست او د ټکټر په
ټانکې کې يې کېښود.
تيل د پيپ په ذريعه ټانکې ته روان ول.
په دې وخت کې يوه بل بزگر هغه ته غږ کړ.
سورگل پايپ په ټانکې کې پرېښود او خپله د هغه کس خوا ته لاړ.
څو دیکي د هغه سره په خبرو اخته و، په ياد يې راغی چې د تیلو
پايپ يې په ټانکې کې بل (چالان) پرېښی دی.
ژر، ژر يې منډې کړې او ځان يې ټکټر ته ورساوه.
گوري چې تېل په ځمکه بهېږي.
ژر يې پايپ بند کړ.
مگر تيل په ويالو او پټيو کې بهېدلي ول.
سورگل وارخطا شو او د فارم مالک ته يې غږ کړ.
د فارم مالک راغی او ويي ليدل چې تيل په ويالو او پټيو کې
روان دي.

د خاڅکو هار

بیا یې د تیلو میټر ولید.

درې زره (۳۰۰۰) لیټره تیل په ویالو او پټویو کې تللی دي.

لمړی د فارم مالک په غصه او بیا یې له ځان سره سوچ وکړ.

اوس کار شوی دی.

هر څه چې وکړي، کومه گټه نه لري.

بیا یې سور گل ته و ویل:

تیل مهم نه دی، خو ځمکه دې له کاره و ویسته.

د دې له پاره چې سور گل بڼه او خواریکښ و، هغه یې و بڼه او

ورته یې نصیحت وکړ تر څو خپل کار ته پاملرنه وکړي.

هغه ومنه او د فارم د مالک نه یې بڼنه وغوښته.

د څاڅکو هار

.....

*****

سور گل په فارم کې بوخت و.

هغه به د جمعې په ورځ پارکونو کې د چکر (سیل، میلی) له پاره ته.

یوه ورځ چې هغه یوه لوی پارک ته تللی و، کور کې یې د هغه پارک په هکله ډیر توصیفونه (صفتونه) وکړل.

کورنۍ یې حیرانه پاتې شوه او له هغه یې وغوښتل چې دوی هم د هغه پارک د لیدو او چکر له پاره بوځي (یوسي).

هغه و منه او کورنۍ ته یې وعده ورکړه تر څو په مناسب وخت کې هغوی هم یاد شوي پارک ته بوځي.

څه وخت تېر شو.

سورگل د فارم مالک نه اجازه واخیسته تر څو د جمعې په ورځ ټوله کورنۍ له ځانه سره پارک ته په ټکټر کې یوسي.

پنجشنبه تېره او سهار شو.

سور گل کورنۍ سره د پارک تلو له پاره څه شیان تیار او پاڅه کړل.

بیا یې د چای سماوار هم پاک او پرېمنځه.

د څښلو اوبه یې هم په غټو بوتلو کې واچوې.

څه تازه میوه یې هم یوې خوا ته کېښوده.

د څاڅکو هار

بیا یې د گازو ډبه واخیسته، گاز خرڅولو هتې ته لار او په ډبې کې یې گاز هم واچول.

د بخار ډبګۍ، د ډوډۍ ټوکر (دستر خوان) یې هم له نورو شیانو سره یوځای کړ.

بیا یې ټکټر غولې ته د ننه او ټول شیان یې د ټکټر په ترک کې بار کړل.

وروسته یې ټکټر د باندې کړ.

لږ وروسته یې ټولو ته یې غږ کړ چې د ټکټر ترک ته وځیري.

ټول د ټکټر ترک ته وختل.

هغه د غولې (انګر، حوډلې) دروازه وټیره او خپله یې ټکټر ته کېناست.

ټکټر یې چالان او د لیدلې پارک خوا ته روان شو.

یوه ګرۍ وروسته، الله ورسېدل.

ټکټر یې د پارک غاړې ته ودراره او شیان یې ترې کېننه (کوز) کړل.

بیا یې ټکټر د موټرو پارک کې ودراره او خپله یې پارک ته د ننه شو.

په پارک کې یوه ښه ځای پیدا او الله یې تغرونه اوار (هوار) کړل او شیان یې یوې خوا ته کېښودل.

د کورنۍ ښځې په پخلي اخته شوې.

د څاڅکو هار

سور گل هم سماوار ته اوبه واچوي او هغه يې روښانه کړي.

څه ځنډ وروسته اوبه و خوټېږي (جوشي) شوي.

هغه په چايجوشونو کې چای دم کړي.

نورو پيالې و منځې او سور گل په پيالو کې چای واچاوه.

هغوی په مزه، مزه چای و څښل.

غرمه شوه.

د کورنۍ بنځو د غرمې ډوډۍ تياره کړه.

سورگل دستر خوان اوار (هوار)، ډوډۍ يې پر دستر خوان کېښوده

او نورو غابونه او غوري گان هم پر دستر خوان کېښودل.

ميوه او تر کاري ژېړگل پر دسترخوان کېښوده.

بيا سور گل د اوبو لوبني او پيالې کېښودې.

هغوی د **بسم الله** په ويلو سره، په خوړو پيل کړي.

ډوډۍ و خوړل شوه، دسترخوان او لوبني ټول شول.

دا ډوډۍ ټولو ته ډېر خوند ورکړي.

هغوی تر ماسخوتن پورې الله پاتې شوو.

څو ځل يې چای دم او وڅښل.

ماسخوتن ناوخته شو.

سورگل و ويل:

د څاڅکو هار

زما سترگي د شپې له خوا چندان ليد (کار) نه کوي.
بنه به وي چې کالي راتول، په ټکټر کې يې کېږدو او کور ته لاړ
شو.

ټولو ومنه!

هغوی د شيانو په راتولولو بوخت شو.

ټول شيان يې ټول او د ټکټر په ترک کې يې کېښودل.

بيا هغوی ټول د ټکټر ترک ته وختل.

سور گل ترک ته کېښناست او هغه يې چالان کړ، بيا يې د کور لوري
(خوا) حرکت وکړ.

د لوی سړکونو نه، کوشنيو سړکونو ته ورسېدل، په کوشني سړک
کې د هغه مخي ته موټر راغی، سړک کوشنی و.

هغه ټکټر لږ غاړې ته کړ او په لاره وړاندې لاړ.

څو ثاني مخ ته نه و تللی چې ټکټر يې د يوه کور په پيک کې بند
شو.

هغه زيار و باسه تر څو ټکټر د کور د پيک نه خلاص او خپل
کورته لاړ شي.

مگر هغه بريالی نه شو.

په دې وخت کې د کور خاوند او د هغه زامن را و وتل او پر سور
گل باندي په غصه شوو.

د څاڅکو هار

سور گل و ويل:

زما کومه گناه نه ده.

سړک ډېر کوشنی دی، زما مخي ته بل موټر راغی، ما هغه ته لاره ورکړه او زه د تاسو د کور په پیک کې بند پاتې شوم.

ټول د ټکټر د ترک نه کښته شوو.

بيا د کور خاوند پر ټولو غږ کړ.

راځی چې ټکټر ټيله کړو تر څو له ځايه بي ځايه شي.

هغوی هر څه زیار و باسه، مگر کومي پایلي ته ونه رسېدل.

ټکټر تر پیک لاندې بند پاتې شو.

هر چا به سوچونه کول، څه گټه به یې نه کوه.

بيا سورگل تر ټکټر تاو راتاو شو.

د هغه په ذهن کې څه وگرځېدل، بيا په خدا شو.

ټول هغه ته په غصه شوو او ویې ويل:

دا د خدا وخت دی؟

کار دي ښه کړی، چې خاندي؟

هغه و ويل:

ما ته يوه چل په ذهن کې وگرځېد.

څلکو و ويل:

د خاڅکو هار

څه چل؟

هغه و ويل:

و گورئ!

زه څه کوم؟

هغه د ټکټر د ټايرونو نه باد (اوا، هوا) و باسه او ټکټر د پيک نه
بنکته او آزاد شو.

بيا يې خلکو ته و ويل:

راځئ!

اوس به ټکټر ټيله کړو (ټيلو هو)

ټولو ټکټر ټيله او د پيک لاندې نه يې و باسه.

بيا خلکو و ويل:

اوس به څه چل کيږي؟

هغه و ويل:

اوس خو نا وخته ده.

ټکټر به تر سهاره دلته د سرک پر غاړې پرېږدو.

زه به سبا دلته وختي راشم او ټايرونو ته به يې اوا (هوا) ورکړم.

بيا يې خپلې کورنۍ ته و ويل:

بلا وه، برکت يې نه و.

د خاڅو هار

راځئ!

اوس به په پښو کور ته لار شو.

هغوی ټول په پښو کور ته لارل.

په لاره کې ټول د سورگل سوچ ته حیران (هک پک) شوي وو.

شپه تېره، هغه وختي ټکټر ته ځان ورساوه او بیا یې پنچرمېن د اوا (هوا) ماشین سره ټکټر ته راوست.

پنچر مېن د ټکټر ټایرو ته اوا (هوا) ورکړه، بیا هغه څه پیسي پنچر مېن ته ورکړی او هغه د ځایه لار.

سور گل هم ټکټر چالان او فارم ته لار.

د څاڅکو هار

*****

څه موده تېره شوه.

يوه ورځ سور گل وختي کار ته روان و.

هغه مجبوره و تر څو د يوې کوشنې دښتې نه تېر شي.

هغه دښتې ته ورسېد.

هغه گړندي گامونه واخيستل او پوهېده چې وخت شين ملا اذان دی، بايد ژر تر دې دښتې تېر شي.

هغه په دښتې کې روان و.

په نا ځاپي توگه مخ ته يې دوي کسان پاڅېدل.

سور گل له ډاره هغوی ته سلام واچوه.

هغوی پرې چاكو (چاقو) و باسه او هغه ته يې و ويل:

خبرې مه كوه!

اله (هله) ژر شه، پيښي و باسه.

هغه و ويل:

زما سره پيښي نه شته.

کسانو و ويل:

د څاڅکو هار

ته څرنگه سرى يې؟

دا نا ممکنه ده چې له تا سره پيسې نه وي.

ژر شه پيسې و باسه.

بيا هغوى سور گل تلاشي کړ او د جيب نه يې ۵۰۰ (پنځه سوه)
تومانه پيدا او يوه کس هغه يې خپل جيب ته د ننه کړې.

بيا يې سور گل ته و ويل:

خه!

ورک شه!

شا ته دې مه گوره!

هغه بېرته کور ته لاړ؛ د کور نه يې نيم گز زنځير راواخيست او
بېرته د کار لورې ته، روان شو.

هغه خداى، خداى کوه چې هغه کسان ورته په مخه راشي او خپلې
پيسې ترې بېرته واخلي.

هغه چابکه، چابکه په لاره کې ته.

خو، کسان (غله) ورته په مخه را نه غل.

څو دکيکې وروسته هغه بازار ته ورسېد.

الته يې د خپل ايراني ملگري سره و ليدل.

هغه و پوښتل:

د څاڅکو هار

په زنځير څه کوي؟

سورگل د خپل سهارنی د پيسو د لاسه ورکولو کيسه ورته وکړه.

ملگري يې وويل:

بڼه شو په خيرسره تېره شوه او تا ته يې نقصان (ضرر) نه دی رسولی.

بيا يې سورگل ته وويل:

که چېرې هغه کسان تا ته په مخه راشي، ته يې پېژنی؟

هغه وويل:

نه!

هغوی خپل مخونه په څادرو باندې پټ کړي وو.

بيا ايراني ملگري يې وويل:

دا به گرانه وي تر څو هغوي پيدا کړو.

اوس شوي او سوچونه گټه نه لري.

بيا سور گل د خپل ملگري نه خدای پاماني واخسته او خپل کار ته روان شو.

سور گل وروسته له هغه ورځ نه به، هره ورځ زنځير له ځانه سره تر کاري ځای پورې ووړ.

مياشتي تېرې شوي.

بيا هغه څوک په دښتي کې و نه ليدل.

د څاڅکو هار

*****

څه موده تېره شوه او هغه د وائل جوړولو فابريکې کې کار و موند.
هغه به د پخوا په شان وختي له کوره وټه او کار ځای ته به ته.
هغه نا چاره (مجبوره) و چې د هماغې دښتې نه تېر او د کار ځای
ته ورسېږي.

څو ورځې تېرې شوې، خو کومه پېښه رامنځ ته نه شوه.
هغه ډېر خوشحاله و او سوچ يې کوه چې هر څه سم شوي او غله
هم پوليسو نيولي دي.

ځکه هېڅوک هغه ته په مخه نه راځي.

دوې مياشتې تېرې شوې، کومه پېښه منځ ته را نه غله.

هغه نور هم زړور شو او له ځانه سره يې و ويل:

هېڅ خبره نه شته، ښه به داوي چې سهار لمانځه نه وروسته خپل
کار ځای ته لاړ او د سهار چای به د نورو ملگرو سره الته وڅښم.

يوه ورځ هغه په کار کې بوخت و.

ماښام شو.

بيا يې وغوښتل خپل کورته لاړ شي.

د څاڅکو هار

سوچ يې و کړ چې؛ که سهار وختي څوک په دښتې کې مخې ته نه راځي، د شپې هم نه راځي.

سور گل په ډاډه زړه کورته روان شو.

دښتې ته د ننه او په لاره کې روان و.

په ناڅاپي ډول يوه کرولا ډوله موټر څنگ ته يې ودرېد.

سورگل حيران شو چې په دې دښتې کې موټر څه کوي.

په دې وخت يوه کس له موټر نه کوز او سور گل ته يې وويل:

ژر شه!

هر څه لرې، مونږ ته يې راکړه.

سور گل وارخطا شو او ويې ويل:

زه خو څه نه لرم.

بل کس هم د موټر نه کوز او د سورگل په پلټنې (تلاشې) يې پيل کړ.

هغه څه و نه موندل او سورگل ته يې وويل:

ژر و وايه!

پېسي دې چېرته پټې کړي دي؟

هغه و ويل:

زه کارينگر يم.

د څاڅکو هار

قسم خورم چې زما ما سره پیسې نه شته.

بیا هغوي و ویل:

اوسه و وایه چې تا په چاکو (چاقو) و وهو او که په زنځیر؟

سورگل و ویل:

په څه چې غواړئ ما و وهی، ژر و وهی.

پوهېږي چې ناوخته ده او غواړم ژر کور ته لاړ شم.

کسانو ولیدل چې عجیبه سړی دی.

بیا یې و خندل او هغه یې خوشې کړ.

سور گل هم د خدای نه شکر وکړ او په مندو کور ته لاړ.

د څاڅکو هار

*****

څه موده تېره شوه او سور گل بله دنده و مونده او د هغه تنخواه (معاش) تر فابريکې هم اوچت شو.

د هغه دنده د ودانيو د مخې ډول (نما کاري) وه.

هغه نوې دندې ته ډېر خوشحاله و او سوچ يې کوه چې ډېرې پېسې به وگټي.

هغه پر دندې پيل کړ او هره ورځ به د پخوا په شان وختي کار ته، ته او هيڅ غير حاضري به يې نه کوه.

د ودانولو کمپنۍ مالک هم د سور گل نه خوشحاله و.

د يوې وداني کار پای ته ورسېد.

د کمپنۍ مالک سورگل ته وويل:

ته او هغه بل ستا ملگری وختي سيمي ته راشئ.

تاسو په ځير سره لفت (بالابر) خلاص او ځمکې ته يې ښکته کړئ.

پر اته بجو به موټر راشي او هغه به په موټر کې بار او بلې سيمي ته به يې ولېږدوو.

هغه خپل ملگری ته وويل:

کولای شو سبا وختي ودانۍ ته راشو؟

ملگري يې وويل:

د څاڅکو هار

هو !

کومه ستونزه نه شته.

هغوی د ورځې نور کارونه سر ته ورسول او سبا وختي دواړه سیمي ته لاړل.

لمړی سور گل پاس پورته او د لفت څه لاینونه (کیبلونه) یې خلاص کړل.

هغوی دواړه د لفت په خلاصولو او بنسټه کولو (کوزولو) نه پوهېدل. سور گل هر څه خواري وکړه، خو لفت خلاص نه شو. بیا د هغه ملگري د لاندې نه غږ کړ.

سورگله !

که ته نه شي کولای چې لفت خلاص کړي، ته کوز شه زه به کوبنښ و کړم تر څو لفت خلاص او د وړلو د پاره یې چمتو کړم. بیا سور گل و ویل.

سمه ده.

زه به کوز شم.

ته راوڅپره.

وخت لږ دی.

اوس به مو تر هم ورسېږي.

د څاڅکو هار

ملگری یې په منډو پاس وخت.

هغه د لفت خوا ته لار او د هغه په خلاصولو یې پیل کړ.

د لفت ټول لاینونه (کیبلونه) د سور گل له خوا خلاص شوي ول.

په دې کار د هغه ملگری نه پوهېده او هغه هم د لفت وروستی لړ (کیبل) خلاص کړ.

لفت د ودانۍ نه د لرې کېدو په حال کې شو.

سور گل غږ کړ:

ځان خونې ته وغورځوه!

هغه پوی نه شو.

او د لفت سره یو ځای مخ په سرک، په حرکت شو.

لفت په ځمکه وغورځېد او د سور گل ملگری د لفت لاندې او مړ شو.

سورگل هک پک پاتې شو.

په دې وخت کې د کمپنۍ ریس هم ورسېد.

هغه د سورگل ملگری مړی ولید او ډېر خپه شو.

بیا یې امبولانس ته زنگ و واوه او د هغه مړی یې روغتون، بیا یې د مهاجرو ادیرې ته ولېږد او له یې بنځ کړ.

سورگل به کله نا کله د هغه قبر ته، ته او هغه ته به یې دعا کوه.

د څاڅکو هار

.....

*****

څو ورځې نورې تېرې شوي.

سورگل بلې ودانۍ ته لار او البته يې هم د لفت (بالاير) سره کار کوه.

هغه د لفت په چالانولو، کښته کولو او پورته کولو سره ښه بلد شو.

ټولو به هغه ته لفت کار ويل:

هغه هم خوشحاله و چې د مزدور کارۍ نه په تخنيکي کس (ميخانيک) واوښته.

الله به هم وختي ته او تر ناوخته به يې کار کوه.

هغه به خښتې په لفت کې پورته کوي.

يوه ورځ هغه په کار بوخت و او خښتې يې پاس و خپروي.

بيا د پاس کس خښتې له لفت نه کوټي ته د ننه کړي.

څه ځنډ تېر شو.

هغه د پاس کس باندې غږ کړ.

سورگل و ويل:

چېرته ورک شوي؟

هغه په سوچ کې و او سور گل ته يې پام نه و.

سور گل بيا پر هغه غږ کړ.

د څاڅکو هار

د پاس کس د سور گل غږ وا نه ورېد.

سور گل په غصه شو او د لغت مزی (لین) یې کش کړ.

د لغت مزی (لین) خطا او د برېښنا پر مزو (لینونو)، کوم چې د سرک په غاړه کې شتون درلودل، ولرېد.

په دې وخت کې برېښنا شارتي وکړه او لینونه یوه په بل ولرېدل او د هغو نه اور غورزېدل (بادېدل) پیل شول.

برېښنا سورگل ته هم کلک ټکان ورکړ او هغه یې لرې وغورځاوه.

انجینرانو او نورو کارکونکو منډې کړې.

سورگل یې د ځایه پورته او د خطر سیمې نه یې لرې کړ.

بل انجینر اور وژني (اطفایي) ته یې زنگ و واهه.

په لږ وخت کې د اور وژني کار کونکي او د برېښنا انجینران ورسېدل.

هغوی برېښنا پرې او اور مړ شو.

سورگل چې خورا ډار شوی و، ډېر خوشحاله شو.

او شکر یې و باسه.

د څاڅکو هار

*****

سور گل پوره څلور کاله په دې کمپني کې په کار بوخت و. هغه به د لفت کار کوه او تړلو او خلاصولو کې يې هم خورا چابک شو.

هغه په يوې ودانۍ کې چې شپږ پوريزه وه، په کار بوخت و. څو مياشتني تېرې شوي.

د ودانۍ د مخي کار خلاص شو.

د کمپني مالک راغی او سور گل ته يې وويل:

زمونږ کار دلته پای ته ورسېد، سبا به د خپل ملگري سره وختي راځي او لفت به په احتياط سره خلاصوي تر څو يې په موټر کې بار او بلې ودانۍ ته ولېږدوو.

هغه وويل:

سمه ده صيب.

هغه وختي له کوره د کار سيمي ته لاړ.

الته يې خپل ملگري وليد.

هغه ته يې وويل:

ته تر ما د لفت په خلاصولو کې چټک (گړندی) يې.

پاس و خبره او هغه خلاص کړه.

د څاڅکو هار

ملگری یې پاس، شپږم پور ته وخوت او د لفت په خلاصولو یې پیل کړ.

په دې وخت کې موټر هم ورسېد، کوم کې چې غوښتل لفت و لېږدوي.

د سور گل ملگری لفت په چټکۍ سره خلاص، د لفت کیبل وښود او لفت مخ پر ځمکې، حرکت وکړ.

لفت د سنتو سره د موټر خوا ته وغورځېد.

د موټر چلونکي ځان له موټر نه وغورځاوه او پر ځمکه کلک ولگېد.

بلې خوا سورگل هم ځان په ځمکه غورځولی وه.

دواړه لږ ژوبل شوي وو.

د هغوی کوم ځای مات نه وو.

په سور گل او د هغه په ملگری خدای رحم وکړ.

که نه نو موټر او د کسانو د مړینې پړه به د هغوی په غاړه وه.

سورگل ډېرې پیسې وگټې.

بېرته هېواد ته، ستون شو.

واده یې وکړ.

په واده کې یې سازنده ونه بلل.

هغه خپل واده ډېر ساده نیولی و.

د څاڅکو هار

په واده کې يې د قرآنکريم ختم وکړ.
څو ځل ملگرو يې هغه نڅا ته پورته کړ.
مگر هغه د ده کار نه ډډه وکړه او ويې ويل:
دا کار د شرعيت لحاظ نه، بنه نه دی.
بيا نورو همزولو يې هغه ملی اتين ته هم وغوښت، مگر هغه په اتين
کې هم گډ نه شو.
واده يې بې له سازه او سروده تېر کړ.
څه وخت تېر شو.
خدای ورته لمړی گلالی لور ورکړه.
بيا بله ...؛
تر څلورو وروسته يې زوی پيدا شو.
اولادونه يې ډېر شو او شمېره يې اتو ته ورسېده.
هغوی لوی او د بنوونځي شوو.
هغوي يې په بنوونځيو کې گډ (شامل) کړل.
هغه په بيلا بيلو ځايونو کې، دندې تر سره کړې.
بيا يې د جمهوريت په وخت کې د اجير په توگه په يوه رياست کې
دنده تر لاسه کړه.
په دنده کې ډېر صادق و.

د څاڅکو هار

سهار تر ټولو به وختې راته او خپله دنده به يې تر سره کوه.
نفل لمونځونه او د قرآنکريم تلاوت به يې هم سهار وختي او په
وزگار وخت کې کوه.
هغه پر ټولو گران وو.

د هر چاه سره به يې ښه سلوک کوه.
د مشرانو احترام او پر کشرانو مهربانه و.
سور گل اوس هم ژوندی او په کار بوخت دی.
ټولو اولادونو يې ښوونځي پای ته رسولی دي او نورو لوړو زده
کړو ته چمتوالی نيسي.

د هغه ټول اولادونه د عصري علومو زده کړو تر څنگ ديني علومو
او د قرآنکريم زده کړې هم کړي دي.
اولادونه يې کولای شي قرآنکريم تلاوت کړي.
سور گل اوس هم په کار مين سړی دی.

پای

د خاڅوهار

د چاپ شويو کتابونو لېست

۱. معماري افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحي در معماري (بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي (برای اساتيد انستيتوت های تخنيكي و ساختمانی افغانستان)
۴. رسم تخنيک (گامی به سوی دنيای انجینري) جلد اول
۵. رسم تخنيک (گامی به سوی دنيای انجینري) جلد دوم
۶. اطلاعات، اصول و قواعد طراحي در معماري (بخش اداري)
۷. معماري اصیل شهر کابل (مرادخانی)
۸. معماري شهر کابل (بی بی مهرو)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندي اقليم و زلزله افغانستان
۱۱. صدقه جاريه / دنيای انجینري
۱۲. آموخته های ناب از طراحي تا نظارت جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقيقي با مقياس معماري
۱۴. فرار از کشور- با تصاویر مستند
۱۵. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماري و مهندسي
۱۶. پخسه در افغانستان
۱۷. بنيا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترليا
۱۸. آموخته های ناب از طراحي تا نظارت جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)

د څاڅکو هار

---

۱۹. منار جام – الهامی برای قطب منار
۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چپر ته چي قانون نه شته (گډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲۶. میرنه جو ما تونه ،، پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
- (تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک
کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچپن (پښتو ناول)
۳۶. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)
۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد اول)

د څاڅکو هار

---

۳۹. برف ها آب ميشود
۴۰. رسم و تخنيک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بوډا بنکاري (پښتو ناول)
۴۳. د اسلامي معمارۍ پيل
۴۴. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۵. حيوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد دوم)
۴۷. د شپېلی مینه (مهینه) په کچه گری کی (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماري
۴۹. د افغان الک او آذري جلی مینه (پښتو ناول)
۵۰. د وچو بڼونه او پارکونو معماري
۵۱. د یوې بڼونکي مینان په یوه ټولگي کی (پښتو ناول)
۵۲. د ژرنده گري ماما مینه (پښتو ناول)
۵۳. په اسلامي نظام کی ودانيز پرمختگ
۵۴. شپنه ادې (پښتو ناول)
۵۵. بي زده کړې پوی (پښتو ناول)
۵۶. د مینې تاو (پښتو ناول)
۵۷. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کی تر ټولو نوې او گړندۍ کړنلاره
د معمارانو او اېنجنېرانو(انجینرانو) له پاره
۵۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد سوم)
۵۹. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواره ملگري (پښتو ناول)
۶۰. د یوې میاشتي **ناوي** (پښتو ناول)
۶۱. **د څاڅکو هار (د یوه سړی لنډی کیسی)**

د څاڅکوهار

د کار لاندې کتابونو لېست

۱. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم
(جلد چهارم)
۲. د افغانستان اصلي معماري (مرادخانی)
۳. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
۴. لیونی لپوه
۵. کوشنی سوداگره
۶. سپین کارغه
۷. سور تنور
۸. خره بیزو
۹. بندي مرغه
۱۰. توده برسټن
۱۱. د ژوند پای

د څاڅکو هار

د امکان او وخت په صورت کې

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
۴. ارتباط گذشته، حال و آینده در معماری
۵. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
۶. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

Necklace of Drops

Written by: PHD Architect Hashmatullah Atmar
Date: May - June /2025

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**